

ВІДГУК

офіційного опонента

кандидата педагогічних наук, професора Душного Андрія Івановича
на дисертацію П'явки Катерини Миколаївни

**«Формування музично-творчих здібностей здобувачів фахової
передвищої освіти засобами інструментального виконавства»**

поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії
галузі знань 01 – Освіта / Педагогіка
за спеціальністю 014 – Середня освіта (музичне мистецтво)

Нові парадигми сучасної освіти, що включають необхідність самореалізації майбутніх учителів, утворюють основу для їх творчого розвитку, актуалізації природних задатків і можливостей у професійній діяльності. У зв'язку з означеною тенденцією з'являється необхідність переосмислення розвитку творчих здібностей, зокрема педагога-музиканта, здатного до креативного пошуку, особистісного, професійного самовдосконалення. Вирішення цієї проблеми передбачає розробку нових оптимальних методик й технологій, які відповідають сучасним методичним та методологічними засадам.

У поданому на рецензування дисертаційному дослідженні П'явки Катерини Миколаївни розкривається важлива проблема розвитку музично-творчих здібностей здобувачів передвищої освіти у межах інструментального виконавства. Актуальність обраної дисертанткою теми наукової роботи зумовлюється як зміною світоглядних соціальних установок так і підвищенням вимог до професійного навчання.

Педагогічна діяльність вчителя музичного мистецтва характеризується творчою насиченістю і полівекторною професійною спрямованістю. У даному ракурсі інструментальне виконавство відіграє особливе значення, яке полягає у можливості донести зміст музичного твору в художньо-досконалій формі. Яскраве виконання здійснює високий емоційний вплив, викликає зрушення креативного й особистісного характеру. Тому, оволодіння інструментальною майстерністю стає найбільш значущим для здобувачів фахової передвищої освіти. Розвиток їх музично-творчих здібностей вважається перспективним й актуальним та відіграє пріоритетну роль у механізмах професійного зростання.

У своїй науковій роботі дисертантка чітко визначила об'єкт, предмет, мету та завдання, вивчила, узагальнила та систематизувала значну кількість психолого-педагогічної, мистецтвознавчої та методичної літератури. Це дозволило представити поняття «музично-творчі здібності» як багатокомпонентний феномен, який охоплює креативне мислення, музичну уяву, виконавську інтерпретацію та імпровізаційні навички. Історико-педагогічний огляд наукових джерел дозволив систематизувати підходи до розуміння творчих здібностей та виокремити домінуючі вектори дослідження в українській та закордонній науці. З'ясовано, що основними завданнями інструментального виконавця є передача емоційного змісту твору, збереження

його стилістичної та жанрової специфіки, а також створення оригінальної інтерпретації твору. Для досягнення цих завдань музикант повинен мати високий рівень технічної підготовки, досконале володіння інструментом і добре розвинені музичні відчуття. Теоретичної значущості у роботі також набуває розроблена дисертанткою структура музично-творчих здібностей студентів педагогічних коледжів, яка складатися з мотиваційно-орієнтаційного, когнітивно-мисленнєвого, комунікативно-рефлексивного, творчо-результативного. компонентів. При цьому, когнітивно-мисленнєвий компонент є системо-утворюючим, оскільки він відіграє провідну роль у розвитку творчого потенціалу музично обдарованої особистості.

У рецензованому дослідженні підкреслено, що широкі можливості для розвитку музично-творчих здібностей студентів педагогічних коледжів відкриваються у процесі навчання гри на баяні та акордеоні. Це перш за все пов'язано з оновленням їх конструктивно-технічних можливостей, значними напрацюваннями у галузі баянно-акордеонної теорії виконавства, а відтак, і можливості повноцінного ознайомлення з різними музичними стилями і жанрами, збагаченням артикуляційними, тембровими та поліфонічними прийомами.

У межах дисертаційного дослідження Катерини Миколаївни П'явки було обґрунтовано методичні засади формування музично-творчих здібностей студентів педагогічних коледжів у процесі інструментального навчання. У роботі чітко визначені науково-методологічні підходи, які слід враховувати під час експериментальної роботи, а саме: *компетентнісний підхід, етнокультурологічний підхід, іммерсивний підхід, резильєнс-підхід*.

Необхідно підкреслити, окрім визначених педагогічних підходів, важливу роль у формуванні музично-творчих здібностей студентів педагогічних коледжів відіграють **педагогічні умови**, які забезпечують системність, гнучкість і динаміку цього процесу. До них дисертантка відносить: проектування резильєнтного культурно-освітнього простору в процесі бакалаврської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва; використання потенціалу навчальної та виробничої практик для творчої ідентифікації майбутніх педагогів-музикантів; конвергенцію традиційних форм та методів розвитку музично-творчих здібностей майбутніх учителів музичного мистецтва та експотенційних технологій.

Особливу увагу слід звернути на організаційно-методичну модель формування музично-творчих здібностей, яка забезпечує поетапний перехід від репродуктивної до продуктивної і творчої діяльності. У проектуванні структурно-методичної моделі враховано, що формування музично-творчих здібностей як комплексного утворення варто розглядати у його динаміці та послідовності, котре реалізується у спроектованих етапах: початковий (емоційно-розвивальний), музично-накопичувальний, виконавсько-творчий.

До безумовних переваг представленої роботи можна віднести розроблені спеціальні методи, які використовувались відповідно до мети кожного етапу дослідної роботи. Найбільш ефективними методами авторка визначає: підбір по слуху; імпровізацію; концертну діяльність. Запропоновані методи мають

інтегративний характер, слушно корелюються з обраними методичними підходами та організаційно-методичними умовами.

Розроблений дисертанткою критеріальний апарат містить відповідні показники, які дозволили надати кожному рівню сформованості музично-творчих здібностей студентів педагогічних коледжів змістові характеристики. Варто зазначити, що в результаті проведеного констатувального експерименту дисертанткою визначено основні недоліки й позитивні риси.

Зазначимо, в дисертації достатньо переконливо викладено хід і результати дослідно-експериментальної роботи. Проведені математичні розрахунки і порівняння якісних і кількісних показників у контрольній та експериментальній групах доводять результативність розробленої організаційно-методичної моделі.

Таким чином, дисертація П'явки Катерини Миколаївни характеризується науковою новизною, має теоретичне і практичне значення. Її **наукова новизна** полягає у тому, що вперше теоретично обґрунтована та апробована організаційно-методична модель інструментального виконавства здобувачів фахової передвищої освіти в умовах інструментального навчання; визначені педагогічні умови для ефективного інструментального навчання студентів педагогічних коледжів; розроблено критерії (позиційний, мобілізаційний, технологічний критерії), виокремлені рівні (високий, середній, низький) сформованості музично-творчих здібностей у студентів педагогічних коледжів у процесі інструментально-виконавської діяльності; уточнені поняття «здібності», творчі здібності», «музично-творчі здібності» та викремлена структура досліджуваного феномена; подальшого розвитку набули форми і методи формування музично-творчих здібностей студентів педагогічних коледжів на різних етапах інструментального виконавства.

Практична значущість представленого дослідження не викликає сумнівів, оскільки розроблена методика розвитку музично-творчих здібностей студентів педагогічних коледжів у процесі інструментального виконавства охоплює широке коло питань інноваційно-практичного характеру, що дозволяє використання матеріалів дослідження та його висновків для оновлення змісту та методики викладання музично-інструментальних дисциплін у навчальних закладах фахової передвищої освіти. Матеріали дисертації можуть використовуватися для написання навчально-методичних посібників, методичних рекомендацій з питань навчання гри на різних музичних інструментах у педагогічних закладах різного рівня акредитації.

У цілому, позитивно оцінюючи дисертацію К.М. П'явки, необхідно висловити деякі побажання, котрі виникли в процесі рецензування роботи.

1. Більш повно охарактеризувати моменти Інсайту (осаяння) у межах характеристики музично-творчих здібностей, коли рішення проблеми з'являється швидко та не очікувано.

2. Бажано уточнити значення Дизайн-мислення (Design Thinking) у процесі розвитку творчих здібностей студентів педагогічних коледжів. (с. 176–177).

Однак, висловлені побажання не складають суттєвого значення й мають суто рекомендаційний характер.

Загалом, дисертаційна робота П'явки Катерини Миколаївни справляє позитивне враження, результати дослідження викладені чітко та послідовно, що свідчить про досягнення поставленої мети та успішне розв'язання висунутих завдань. Дисертаційна робота структурована логічно, містить вступ, три розділи, висновки до розділів, список використаних джерел до кожного розділу, загальні висновки та додатки.

Основні теоретичні положення та результати дослідження повною мірою відображені у 7 наукових публікаціях, серед яких 6 публікацій у провідних фахових виданнях України, 1 – у міжнародних виданнях, 9 – праць апробаційного характеру, 1-методичні рекомендації, що свідчить про повноту викладу основних положень та результатів дисертаційного дослідження.

Дисертація П'явки Катерини Миколаївни на тему: «Формування музично-творчих здібностей здобувачів фахової передвищої освіти засобами інструментального виконавства» є цілісним завершеним самостійним дослідженням, яке за своїм науково-теоретичним рівнем, новизною у постановці та вирішенні досліджуваної проблеми, аргументованістю теоретичних положень, висновків та практичним значенням відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 і може бути подане до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 014 – Середня освіта (музичне мистецтво).

Офіційний опонент:

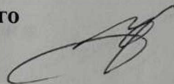
кандидат пед наук, професор,

завідувач кафедри музично-теоретичних дисциплін

та інструментальної підготовки

Дрогобицького державного педагогічного

університету імені Івана Франка

Душний А.І.

